

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM
GOVORA PREDSEDNIKA VLADE RS IN PEDSEDNIKA EVROPSKEGA SVETA JANEZA JANŠE
NA KONFERENCI O PREDNOSTIH IN DOSEŽKIH RAZŠIRJENE EVROPE
V POGOJIH GLOBALNE KONKURENCE
Ljubljana, 10. junij 2008

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Slovenija, ki je bila danes gostiteljica vrha med EU in ZDA, se po velikosti gospodarstva uvršča na 68. mesto na svetu. Kljub temu smo danes gostili vrh EU in ZDA; to sta, če lahko tako rečemo dve gospodarstvi, ki skupaj ustvarita okoli 60% svetovnega BDP. ZDA so tudi največji gospodarski partner Evropske unije, tako na uvozni kot na izvozni strani. Da smo del tega največjega trgovinskega sodelovanja na svetu, gre seveda zaslugi predvsem vam, gospodarstvenikom.

S partnerji na drugi strani Atlantika smo se danes strinjali, da so ključna vprašanja danes: podnebne spremembe, poraba energije, varnost, revščina, cene hrane. Strinjali smo se tudi, da na teh področjih ena sama država - naj bo še tako velika ali razvita - ne more storiti dovolj. Da najdemo prave odgovore na te izzive, moramo v času globalizacije čim bolj stopati skupaj.

O podnebnih spremembah in okoljski problematiki je bilo v preteklosti že veliko povedanega. Običajno na začetku te teme vedno rečemo, da sveta ali pa narave nismo dobili v last, ampak v posodo od naših potomcev. Evropska unija se kot razvita skupnost okoljske problematike v zadnjih letih ne samo zaveda, ampak - mislim da tudi kot prva na svetu - odgovarja na izzive, ki se postavljajo. Na spomladanskem Evropskem svetu so bile sprejete nekatere zelo pomembne zaveze o uresničevanju ciljev, ki jih je Evropska unija sprejela marca lani, v času nemškega predsedstva. Ne gre samo za ambiciozne cilje v evropskem merilu, gre tudi za zelo pomembno sporočilo ali pa obljubo v globalnem merilu, kajti nujna prehoda na nizko-ogljeno proizvodnjo postaja realnost in tudi pomemben cilj razvoja evropskega gospodarstva. Ta realnost v zadnjem času ni motivirana samo z okoljevarstvenimi zahtevami, ampak vse bolj tudi z visokimi cenami energije, še posebej nafte. Ko sem dejal, da je to tudi eden od izzivov za razvoj.

Za rast evropskega gospodarstva je potrebno pogledati nekatere zelo ohrabrujoče številke, ki kažejo, da je tako imenovana eko-industrija v Evropi na tem, da preraste v enega najpomembnejših industrijskih sektorjev. V tem trenutku že ustvarja več kot 2% BDP znotraj Evropske unije in zaposluje blizu 4 milijone Evropejcev. Tudi ena od industrij, ki je za Evropo zelo pomembna, t.j. avtomobilska industrija v tem sektorju zaposluje že več milijonov ljudi. Torej ekologija ni le dodaten strošek. To trditev lahko utemeljimo iz obeh strani. Po eni strani vemo, kakšne so posledice naravnih nesreč, ki so povzročene s klimatskimi spremembami, za primer samo poplave leta 2002 v Evropi - Avstriji, Češki, Slovaški, Nemčiji in Madžarski - so terjale 25 milijard evrov škode. torej vlaganje v vse tisto, kar preprečuje klimatske spremembe, se takoj vrača v sredstvih, ki jih ni treba porabiti za to, da odpravljamo škodo. Poleg tega

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

okoljske politike ne zmanjšuje nujno konkurenčnosti, čeprav se včasih govori samo o tem in čeprav to - na prvi pogled - dejansko tudi tako zgleda. Evropske države, kot so Švedska, Finska, Danska, v ZDA recimo Kalifornija, ki v svetu vodijo na področju okoljskih standardov, so hkrati, ko so zelo veliko vlagale v doseganje teh standardov, tudi dosegale zelo hitre oziroma visoke stopnje razvoja in so med najbolj konkurenčnimi v svetu, deloma tudi zaradi tega. Globalni trg eko-industrije je letno vreden okoli 600 milijard evrov. Evropska unija obvladuje tretjinski delež tega trga in je neto izvoznica tovrstnih storitev ali okoljskih proizvodov. Tej novi industrijski revoluciji prehoda na brez-ogljeno ali nizko-ogljeno proizvodnjo in transport ima Evropska unija seveda številne konkurenčne prednosti.

Energetsko- varnostna vprašanja ali klimatsko-energetska vprašanja so bila eno od osrednjih tem tudi na vseh dosedanjih vrhovih med Evropsko unijo in drugimi celinami ali regijami v času slovenskega predsedovanja - na vrhu med Evropsko unijo in Latinsko Ameriko in Karibi, Evropsko unijo in Japonsko, in tudi danes na vrhu z ZDA. Obe te temi bosta tudi na dnevnem redu vrha med Evropsko unijo in Rusko federacijo, konec junija.

Svet in z njim tudi Evropa se v zadnjih mesecih - lahko bi rekli v zadnjem letu - srečuje z fenomenom hitrega povečevanja cen hrane. Za to je več razlogov. Eden glavnih je zagotovo večja potrošnja ali sprememba potrošniških navad in seveda tudi visoke cene energije. Energija je pomemben strošek v proizvodnji hrane in če rastejo cene nafte, se to odraža tudi na proizvodnji hrane. Že na začetku 19. stoletja, ko je bila ta tema morda še bolj aktualna, ker je bilo hrane bistveno manj, je znan angleški ekonomist Thomas Malthus predvidel veliko svetovno krizo zaradi tega, ker naj bi prebivalstvo raslo hitreje od proizvodnje hrane. V svoji znameniti knjigi "The principle of Population", pa je zanemaril dejstvo, da se bo svet tudi tehnološko razvijal, da bo napredoval.

Dejstvo je, da danes nove tehnologije omogočajo, da z obstoječimi viri naredimo več in bolje. Seveda je treba ustvariti razmere za to, da se to dogaja. Za to pa so potrebni različni pogoji. Danes je ameriški predsednik omenil dejstvo, da je bil Zimbabve velik izvoznik hrane v Afriki, ko je država normalno funkcionirala. Danes pa ne funkcionira normalno, več kot polovica ljudi strada in je odvisna od tuje pomoči. Podobno je primer Sovjetske zveze z Ukrajino, ki je eno najbolj plodnih območij v Evropi, vendar je uvažala žito iz ZDA, ker sistem ni omogočal razvoja proizvodnje oziroma privatne iniciative. Z obstoječimi viri lahko naredimo več in bolje. To omogočajo nove tehnologije. Razvojna inovativnost in konkurenčnost sta še toliko bolj pomembni v današnjem globalnem svetu. Ravno na tem področju je eden od ključnih izzivov za hitrejši razvoj Evropske unije. Letošnja raziskava "GEM - Global entrepreneurship Monitor" je pokazala, da samo v treh državah Evropske unije – žal - podjetja uporabljajo več najnovejših tehnologij, kot pa je povprečje v ZDA. To so Belgija, Finska in Avstrija.

ZDA so tudi na letošnjih lestvicah konkurenčnosti - recimo na IMD-jevi lestvici - ohranile 1. mesto, se pravi status najbolj konkurenčne države v svetovni ekonomiji. Najvišje uvrščena posamična država v Evropski uniji je na petem mestu, to je Luksemburg. Med deset najbolj inovativnih podjetij v Evropi oziroma na svetu, to lestvico dela vsako leto revija Business Week in je popularna, se je letos Nokia uvrstila na 10. mesto. To je edino evropsko podjetje na tej lestvici. Pet od desetih jih prihaja iz ZDA, tri iz Japonske, eno iz Indije. To so dejstva, ki niso nekaj novega. Ta dejstva so bila razlog tudi za lansiranje Lizbonske strategije, o tem je že prej govoril gospod Barroso, predsednik Evropske komisije. Leta 2005 smo zagnali prvi cikel tako imenovane prenovljene Lizbonske strategije in marca letos drugi cikel. Cilji prvega triletnega cikla je Evropska unija v veliki meri dosegla - povečala se je gospodarska rast, zmanjšala se je zadolženost, bistveno višja je bila zaposlenost v Evropski uniji. Vendar je glavni izziv na nek način še vedno pred nami. Večja zaposlenost in večja gospodarska rast mora biti ne samo rezultat tega, da več delamo, da je več ljudi zaposlenih, ampak tudi tega, da bolje delamo. Z boljšim delom, več znanja, ki ga vlagamo v produkcijo, tudi več ustvarimo. Eno od pomembnih ukrepov, ki bo na nek način

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

ustvaril dodano vrednost na tem področju, da Evropska unija postane bolj inovativna, je tudi uvedba t.i. pete svoboščine - ustvarjanje razmerij, ki bodo omogočile, da se znanje prosto pretaka v Evropski uniji. V prihodnjih letih računamo na velik pozitivni izplen iz teh ukrepov liberalizacije.

Po kazalniku svetovne banke "doing business", ki meri prijaznosti okolja do podjetnikov – to je tudi zelo pomemben kazalnik, ki kaže kje smo - so ZDA na tretjem mestu. Od evropskih držav se med prvih deset uvrščajo Velika Britanija, Irska in Danska. Vseh ostalih 24 držav članic pa najdemo na lestvici pod desetim mestom. Evropejci se v primerjavi z nekaterimi še bolj razvitimi okolji tudi nekoliko manj odločamo za podjetništvo. Prej omenjena raziskava GEM kaže, da se za podjetništvo odloči približno 10% odraslih Američanov. V Evropi ima najvišji odstotek Irska, okoli 7%. Vsi ostali pa smo precej nižje. Ta pripravljenost, da se pri nas tvega v podjetništvu, je še nekoliko pod tem, kar bi si želeli. Če bi se vsak deseti odločil za podjetništvo, potem mislim da bi bil razvoj hitrejši. To bi moral biti na nek način tudi naš cilj in zato je treba obrniti nekatere trende.

Mi smo v času našega predsedovanja za enega od izzivov v okviru lansiranja drugega cikla Lizbonske strategije postavili tudi prijaznejše okolje za podjetništvo. To je ena od priorit. Evropska unija je zelo veliko naredila - tudi v času dosedanjega uresničevanja Lizbonske strategije - za to, da odpravi administrativne ovire. Tudi Slovenija se je tega lotila v zadnjih letih, pred nami je sicer še veliko dela, ampak mislim da vsi priznavamo tudi napredek. Ko sem prišel, je predsednik Evropske komisije govoril o socialnem dialogu. Vsi vemo da ni uspešnih držav brez uspešnih in dobrih podjetij. Uspešnih podjetij ni brez dobrih kadrov. V večini držav Evropske unije, še posebej v primerjavi z nekaterimi hitro rastočimi trgi, na vprašanja socialnih pravic zaposlenih dajemo nekoliko večji poudarek; iz različnih razlogov, tudi iz povsem poslovnih, izkušnje pač - tukaj ste tudi podjetniki, delodajalci, nekateri veste, da zadovoljen delavec daje tudi boljše rezultate, kar pomeni, da so določene pravice zaposlenih ne samo potrebne, ampak je na nek način potrebno, da so tudi zaščitene. Socialni dialog ima v Evropi močno tradicijo, je v veliki meri tudi pozitivna naložba v ljudi. Naložba, ki se vrača, je dolgoročna. Dogovorov o teh pravicah, ki morajo obstajati, ki morajo biti tudi zaščitene, se morajo prilagajati času in razmeram. Tukaj mora biti nujno ravnotežje. To ravnotežje, ta dogovor o teh pravicah, je naloga socialnih partnerjev. Zelo pomembno je, da se evropski socialni partnerji, delodajalci in sindikati, letos spomladi na Tripartitnem socialnem vrhu pred Evropskim svetom podprli Lizbonsko strategijo in cilje, ki smo si jih zastavili v okviru drugega cikla izvajanja.

Že prej ste govorili o spremembi, ki jo je v Evropsko unijo, v evropsko stvarnost prinesla zadnja širitve. Ob ustanovitvi, pred dobrimi 50 leti, je takratna Evropska skupnost tvorilo šest držav. Teh šest držav je ustvarilo približno 15% svetovnega BDP. Danes ima Evropska unija 27 članic in skoraj pol milijarde prebivalstva. Evropska unija predstavlja največje gospodarstvo na svetu, ustvari preko 30% svetovnega BDP. Veliko je bilo vprašanj, dilem, tudi strahov ob tej širitvi, katere del je bila tudi Slovenija. Danes in predsednik Evropske komisije gospod Barroso to velikokrat poudari, lahko ugotovimo, da je širitev koristila obojim; tistim, ki so bili že prej člani oziroma državam ki so bile že prej članice Evropske unije in tistim, ki smo prišli leta 2004 oziroma v lanskem letu. Rezultat je preprosta računica. Številke, rezultati, doseženi v času po širitvi to nedvomno potrjujejo. To je v veliki meri prispevalo k temu, da je nek strah, ki je bil pred t.i. poljskim inštalaterjem, o katerem se je veliko govorilo ob širitvi in naj bi simboliziral to grožnjo varnosti delovnega mesta na račun cenejše delovne sile iz novih držav, ta strah se počasi razkraja. Eden od znakov, da ta strah izgineva, je tudi nedavna odločitev Francije, da predčasno umakne omejitve za prosto zaposlovanje ljudi iz novih držav članic na francoskem trgu dela. S strani Francije je bil to tudi lep signal v času pred začetkom njihovega predsedovanja.

Kot sem videl na seznamu ste tukaj prisotni tudi nekateri predstavniki delodajalcev iz držav Zahodnega Balkana. Danes je to regija, ki je nekakšno osrednje težišče prihodnje širitve Evropske unije. O tem smo

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

pred slabim mesecem govorili ravno tukaj na slovenskem poslovnem tednu. Slovenija je evropsko prihodnost držav Zahodnega Balkana postavila med prioritete našega predsedovanja. Na prihajajočem Evropskem svetu, naslednji teden, bomo naredili bilanco. Vesel sem, da se hkrati, ko bomo delali to bilanco, zaključuje tudi krog podpisov pridružitvenih sporazumov držav Zahodnega Balkana k Evropski uniji. Praktično bo to delo na tej stopnji lepo zaključeno - lahko rečemo temu – z dobrim proevropskim rezultatom volitev v Srbiji je na nek način odpadla še ena precej velika dilema, ki je pred tem obstajala glede evropske perspektive države, ki je zelo pomembna na Zahodnem Balkanu. Po teh petih mesecih in desetih dneh slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije lahko rečem, da je bila ta odločitev, da se še posebej koncentriramo na situacijo na Zahodnem Balkanu, pravilna. Tudi če to ne bi bilo med našimi prioritetami, je čas prinesel izzive, kot je bila razglasitev neodvisnosti Kosova, dvoje predčasnih volitev v Srbiji - to nismo mi planirali, to ve vsak. V vsakem primeru bi se to znašlo na naši mizi. Glede na to, da smo to na nek način pričakovali, da smo izzive pričakovali in da je bilo to ena od petih prioritet slovenskega predsedovanja, smo bili na te izzive nekoliko bolje pripravljeni. Tukaj delo še ni končano. Pred državami Zahodnega Balkana je naslednja faza, ki bo – mislim da - zaznamovana s precej bolj optimističnimi signali in koraki kot pa v zadnjih letih.

Če zaključim, ko smo začeli s slovenskim predsedovanjem, je bil ta začetek zaznamovan s širitvijo evrskega in schengenskega območja. To sta dva zelo pomembna koraka. Tudi v novih državah članicah so ljudje neposredno občutili to spremembo po vstopu v Evropsko unijo. Srečali smo se - takoj marca - tudi z krizo na svetovnih finančnih trgih in z rastočimi cenami hrane, surovin, nafte. Na to smo uspeli, mislim da dokaj ustrezno, odgovoriti z modifikacijo oziroma z lansiranjem drugega cikla prenovljene Lizbonske strategije. Rezultati, ki so bili doseženi v prvi fazi oziroma v prvem ciklu, so pomemben signal tudi za prihodnja leta, ki bodo verjetno za evropsko gospodarstvo, zaradi omenjenih razlogov, nekoliko bolj zahtevna. Vendar ravno ti rezultati govorijo o tem, da so bile te pozitivne spremembe dosežene z reformami, včasih tudi zahtevnimi, deloma bolečimi in da bi bila ta situacija bistveno slabša, če teh reform ne bi bilo. Evropska unija bi se danes srečevala z recesijo, ne samo z napovedjo nekoliko nižje gospodarske rasti oziroma manjše gospodarske rasti. Zaradi tega je odgovor na vprašanje, ali nadaljevati z reformami ali ne povsem jasen. Potrebno je nadaljevati z reformami. Še toliko bolj ti izzivi, ki so pred nami, to narekujejo.

Čez slabe tri tedne bo Slovenija štafetno palico predsedovanja predala Franciji. To bo verjetno zadnja država, ki bo predsedovala na tak način, kot smo mi. 1. januarja, če bodo tako odločili tudi irski volivci, v četrtek na referendumu, bo Evropska unija dobila predsednika Evropskega sveta, bolj učinkovit mehanizem odločanja, nekoliko drugačne strukture. Na nek način bomo dobili institucionalno podlago za to, da se bolj učinkovito spopademo z globalnimi izzivi, tudi s temi o katerih ste ali pa bomo še danes govorili na tem srečanju. Naj zaključim z mislijo, da je tudi s tem, ko je Slovenija kot prva nova država članica prevzela to odgovornost predsedovanja Svetu Evropske unije, da je bila s tem zabrisana še ena sicer simbolna, ampak tudi simboli so pomembni, razlika med novimi in starimi državami članicami. Na nek način smo veseli, da lahko rečemo, da smo vsaj doslej nekako vsaj po pričakovanih odgovarjali na izzive, ki jih je ta čas postavjal pred nami v prvi polovici leta. Hvala!

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008